„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ,
осим на дан после свепа.

Претплата и огласи
шаљу се администрацији,
а рукописи
Уредништву „БРАНИКА“
у НОВИ САД.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 24 или 30 дин.
на по године: К 12 или 15 дин.
на четврт год.: К 6 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају
10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда
ситних слова.

Уредништво и администрација
»Браника« налази се у кући
дра Мих. Полита-Десанчића, грчко-школска ул. бр. 11.

Број 242. У Новом Саду, у петак 22. октобра (4. новембра) 1904. Година XX.

Да ли се ведри у Хрватској?

Сутра се отвара хрватско-славонски сабор у Загребу. Можемо-ли имати велике наде са заседањем овога сабора? Могу ли се Хрвати и Срби под данашњим околностима надати, да ће у сабору у Загребу провејати свежији дух него до сада? да ће ствари кренути на боље у интересу Хрвата и Срба?

Прошло је пуних 36 година од првог поравнања, од тако зване *нагодбе* год. 1868. а има већ 31 година од доба ревидиране нагодбе г. 1873. — па никако да државноправни однопај између Хрватске и Угарске крене на боље, никако да наступе искрени пријатељски однопаји између Хрвата и Мађара, те да Хрвати и Срби могу бити задовољни са својим положајем.

Та запетост између Хрватске и Угарске траје ево већ 36 година. Но сасвим је наравна ствар да она мора трајати, јер су гледишта Мађара сасвим различна од гледишта Хрвата. Изгледа да се Мађари горко кају што су по савету пок. Фрање Деака пружили Хрватима тако звани „бео лист“ на који су по гледишту Мађара Хрвати сувише много за себе написали. Но на против Хрвати баш држе, да су на тај лист Мађари оно написали шта је њима било по вољи. Зна се, да се нагодба од 1868. не би никад била склопила, да није иницијативом из Будимпеште под злогласним баном *Раухом* октројисан *изборни ред*, којим је могуће било створити такав хрватски сабор који је био вољан примити све оно што му се из Будимпеште диктовало, а да нагодба од год. 1868. није била повољна по Хрвате особито у финанцијалном погледу, доказ је, да се та нагодба већ после пет година г. 1873. морала ревидирати.

Шта су све Хрвати и Срби, и за време нагодбе од год. 1868. и ревидиране од год. 1873. имали да прекуже — то је свима познато. Зна се за крваве догађаје у улицама Загреба год. 1883. услед истицања мађарских грбова, а зна се и за лањске крваве догађаје у околици Загреба због мађарских застава, па се зна, да је за читаво дуго време бановања *Куен-Хедерварија* владало велико незадовољство. Узрок је томе, што се по нагодби уговорени државноправни однопај између Хрватске и Угарске, особито у погледу употребе језика и народних обележја код заједничких звања, *није респектовао*.

Гроф Куен-Хедервари играо је у Хрватској улогу, коју Хрвати неће лако заборавити. То је био систем окрутне административне свемоћи. Грофу Куен-Хедерварију не да се одрећи известан државнички дар и он је играо и играће још важну улогу у однопајима монархије. Гроф Куен-Хедервари је дворски човек, homo aulicus, од главе до пете. У Хрватској иако је требао по мислима бечких кругова попуштати Хрватима, то је ипак по упутствима из Будимпеште морао изводити строго мађарску политику у Хрватској. Антагонизам између Срба и Хрвата добро му је био дошао, да у извесним приликама задобије име „српског бана!“

Оно што се у Хрватској зове „Куеновштина“ — то је било и прошло. Надошла је владавина бана Тодора *Пејачевића*. Познавали смо га као јуристу у Будимпешти, кад он у времени симпатија мађарских ђака за Турке г. 1876. и у оној вики са: *чок јаша* — *није* хтео по примеру мађарских ђака да на главу метне *турски фес*. То би указивало на то, да има осећаја и поноса за свој народ из којега је поникао.

Гроф Тодор Пејачевић, кад је наступио част хрватског бана, означио је као *девизу* свога деловања: *добру* и *поштену управу*. Ми не бисмо могли сумњати у добру вољу грофа Пејачевића, да је по њему замишљена управа могућа са апаратом, што га је примио од Куен-Хедерварија. Истина гроф Пејачевић пустио је и Хрватима и Србима да држе слободно своје зборове и да на њима говоре што год хоће. Допустио је да се на тим зборовима и читава финанцијална нагодба по вољи расправља. Тек у последње доба биле су неке забране зборова, особито јавних српских зборова. Но шта су све зборови могли користити опозицији, кад постоји стари изборни ред и читав стари чиновнички апарат, те избори за сабор не могу бити слободни, већ се обављају онако као и под Куен-Хедерваријем. Да ову систему не може променити ни гроф Тодор Пејачевић, то има свога дубљега узрока. Нама се чини, да је гроф Пејачевић немоћан према *упутствима* из Будимпеште, јер тамо не допуштају да опозиција у Хрватској сме ојачати. И тако ће још дуго хрватски сабор носити обележје пређашњих сабора под Раухом и Куен-Хедерваријем.

На сабору, што се сутра отвара у Загребу, наравно да ће као најважнији предмет бити: нова финанцијална нагодба Хрватске са Угарском. Са владине стране хоће да се представи као врло повољан успех, што га је хрватска регниколарна депутација у том погледу у Будимпешти постигла. По себи се разуме, да ће о предлогу за ту финанцијалну нагодбу имати још своју да рекне угарски сабор, и ту не знамо, неће ли тај успех бити мало и окрњен. Истина, да по предлогу за нову финанцијалну нагодбу Хрватска има неке користи. То су признали и опозициони чланови хрватске регниколарне депутације: др. Франк и др. Врбанић. Тиче се та тобожња корист у установљењу оних 8·12% као тангенте за заједничке издатке, али је ту опет стављено оно постидно ограничење, да после деобе са 44% и 56% та тангента не сме прелазити 5%. Ми смо у низу чланака у овом листу доказали, да у ствари финанцијалне нагодбе *нису* Мађари Хрватима, већ Хрвати Мађарима попустили. Ми и сад кажемо, да са новом финанцијалном нагодбом између Хрватске и Угарске није ни издалека установљена финанцијална самосталност Хрватске-Славоније, а док ова није установљена, дотле не може бити ни праве државноправне автономије према Угарској. У том погледу дакле нису окренуле ствари на боље и ми не можемо рећи да се са те стране што *ведри* у Хрватској.

Али са неке друге стране можемо са радошћу констатовати да се ипак у Хрватској нешто *ведри:* у погледу *брашског приближења* између Хрвата и Срба. Према дивљачким призорима против Срба у несрећним септембарским данима 1902. у Загребу, то братско приближење је значајно, и може улевати наде за лепшу заједничку будућност Срба и Хрвата.

Хрватска омладина пошла је одушевљено на крунисање у Београд и тамо се одушевила за значај крунисања српског краља. Тамо се братимила хрватска омладина са српском омладином, те је било правих братских загрљаја. Хрватски уметници изложили су своје радове на југословенској изложби у Београду, а и неки хрватски природњаци учествовали су у конгресу лекара и природњака. Све су то знаци приближења, споразума и слоге између Хрвата и Срба. Са слогом Хрвата и Срба илустрована је у Београду *културна заједница свих јужних Словена*. Слога између Срба и Хрвата имала је највећега одјека у *Далмацији*. Ствари у Далмацији пошле су другим правцем — правцем праве братске слоге, које се слога конкретно показала на далматинском сабору у познатој, знаменитој афери против намесника *Хандла*. Ако се показао као неки мали облачак међу Србима и Хрватима, то је било, што хрватски листови нису као што је требало ожалили смрт пок. *Антуна Фабриса*. А Фабрис је ипак био највећи поборник слоге између Срба и Хрвата, па не би могла имати места замерка, што се он као католик признавао Србином и што је држао да идеја Српства треба да одговара и правим народним тежњама Хрвата. У том баш лежи још последња преграда између Срба и Хрвата која кад једном буде отклоњена, мораће престати и неспоразум у погледу Босне и Херцеговине. Међутим *велики* облаци неслоге између Срба и Хрвата нестали су.

Да! У погледу *националном*, ведри се у Хрватској, али у политичком погледу, што се тиче однопаја Хрватске према Угарској, још постоје стари густи облаци као и пре. Надајмо се да ће она ведрина, која се показује у националном погледу, моћи разгнати и густе облаке у политичком погледу.

П—Д.

Школски Савет.

*** **Карловци**, 17. (30.) октобра 1904.

(Наставак.)

Молба Богољуба *Бакаловића*, професора срп. учит. школе у *Пакрацу*, да му се у српским *комуналним* школама у Војци, Бешенову и Купинову проведених 9 година службовања *урачунају* у садашње године службовања, — враћена је истом професору с тим, да је III. Савет *не може уважити*, већ нека се обрати срп. нар. црквен. сабору. — *Одбијена* је молба Марка *Јаковљевића*, професора срп. учит. школе у *Карловцу*, сада једногодишњег добровољца у Петроварадину, да III. Савет интервенира код ц. кр. заједничког војног министарства, да може о школском одмору служити у војсци односно да буде премештен у „надокнадну причуву“, но ће се истом професору издати званично уверење, да је за професорску службу потребан, па нека сам моли; уједно му је за сваки случај дат једногодишњи допуст и обустављена плата, а управа речене школе ће се позвати, да се постара за замену. — *Стипендије* из *клирикално-школског* фонда од 160 круна годишње подељене су овим *приправницима* у *Пакрацу:*

1. Стевану *Крпићу*, 2. Владиславу *Игњатовићу* и 3. Павлу *Миловановићу*, приправницима IV. разреда; 4. Марку *Берићу*, 5. Петру *Вујановићу*, 6. Лазару *Гокеши*, 7. Владимиру *Дујановићу*, 8. Николи *Маринковићу*, 9. Васи *Петровићу*, 10. Димитрију *Рашићу* и 11. Ђорђу *Тошаловићу*, приправницима III. разреда; 12. Лазару *Кошуру*, 13. Марку *Миљушевићу*, 14. Богдану *Мушкињи* и 15. Николи *Новаковићу*, приправницима II. разреда. — У српској *учитељичкој* школи у *Карловцу* добиле су стипендију од 160 К годишње ове приправнице: 1. Милана *Глибоњскова*, 2. Даринка *Миљкова*, 3. Љубица *Познановићева*, и 4. Јелисавета *Секулићева*, приправница IV. разреда; 5. Зорка *Дерешина*, 6. Јелка *Крајновићева*, 7. Олга *Милојевићева*, и 8. Анка *Шевићева*, приправнице III. разреда; 9. Мара *Кујићева*, 10. Даринка *Грујићева*, 11. Марија *Докмановићева*, 12. Радмила *Јездимировићева*, 13. Бојана *Форишковићева* и 14. Љубица *Шундуковићева*, приправнице II. разреда и 15. Љубица *Дмитровићева*, приправница I. разреда. — Узето је на знање, да је у српску *учитељичку* школу у *Карловцу уписано* ове школске године: у I. разр. 16, у II. р. 22, у III. р. 11 и у IV. разреду 20 свега 69 ученица. — Васи *Бањанину*, професору-катихети срп. учит. школе у *Карловцу*, одређен је први *петогодишњи додатак* од 200 К годишње са 1. октобром 1904. год. — Предлози учитељских збора срп. виших *девојачких школа* ради *сазива збора свију учитеља* речених школа у сврху ревизије *наставне основе* за исте школе, предавању естетике и француског језика и т. д., — уступљени су стручној школској анкети на мишљење. — Узето је на знање, да су се у српску вишу *девојачку* школу *новосадску уписале* ове школске године 122 ученице и то: 107 редовних и 15 приватних, за 4 редовне и 9 приватних мање него лане. (Овом приликом вреди споменути, да број ученица у реченој школи од 3—4 године овамо *опада*, док међутим *расте* на сличним *државним* и вероисповедним заводима у Новом Саду, где су ове школске године уписане 53 Српкиње.)

Узето је на знање, да је у српску вишу *девојачку* школу у *Панчеву уписано* ове школске године 78 редовних ученица. — Упућена је управа ове школе, да има *сваког месеца* једаред, а по потреби и више пута, држати *методичке конференције*, које досада нису никада држане. — Поводом тим, што је *сенат вароши Панчева захтевао* од управе српске више девојачке школе панчевачке, да на *мађарском* језику с њиме дописује, упутиће се управа, да са сенатом обзиром на §. 16. т. зв. „народносног закона“ путем црквене општине *српским* језиком дописује. — Поново је *одбијена* молба Милана *Манојловића*, професора срп. учит. школе у *Карловцу*, да му се трећи *петогодишњи додатак* одреди од 1. јануара 1904. год. — *Споменица* Александра *Јорговића*, заменика епарх. школ. референта бачког и будимског, о српским вишим *девојачким школама*, у којој је изнесено, због чега је сабор основао те школе, како су се развијале и како би их требало организовати — уступљена је на проучење стручној школској анкети. — Мити *Ђорђевићу*, учитељу срп. више дев. школе *новосадске*, *одређена је* од 1. септембра 1904. год. *награда* од 240 К годишње за предавање хармонијског певања и појања. — Књига Исе *Бајића*, професора музике и појања у срп. вел. гимназији *новосадској*, *„Теорија правилног ношног певања“ прописана је* као помоћни уџбеник у српским вишим девојачким, учитељским и учитељичким школама, да ће се поднети и кр. земаљској влади у Загребу на одобрење. — *Није уважена* молба Душана *Томића*, држ. учитеља у *Панчеву*, да се његов *„Земљопис“* одобри и пропише као уџбеник у IV. разреду српских вероисповедних школа, а исто тако *није уважен* предлог учитеља музике у срп. учит. школи пакрачкој, да се као уџбеници за музику у тој школи одобре књиге: *„Школа за виолину“* од Влад. Р. *Ђорђевића* и *„Наука главних појмова музике“* од Драгутина *Блажека*. — *Жалба* Ђорђа *Павковића*, ђакона сомборског, против Радивоја *Бикара*, катихете у срп. учитељској школи *сомборској*, због вршења дужности парохијског свештенства а наводно на штету својих школских дужности, издата је овом последњем на изјашњење у колико се тужба односи на школске дужности његове. — Узете су на знање изјаве у прошлој седници Школскога Савета изабраних чланова *стручне школске анкете*, да се сви примају чланства. — Ђури *Терзину*, срп. нар. учитељу у *Темишвару-Фабрици*, *одређена је* из клирикално-школског фонда *награда* од 100 круна у име припомоћи за покриће штампарских трошкова око његова *„Земљописа“* за српске вероисповедне школе. — *„Историја српске књижевности“* од Јована *Грчића*, умировљеног професора из Новог Сада, *прописана* је за уџбеник у српским учитељским и учитељичким школама ну с тим, да издавач има за приправнике и приправнице спустити цену књизи са 33%.

(Свршиће се.)

Руско-енглески сукоб.

Док енглеска штампа злонамерно и даље изврће ствари у погледу хулског догађаја, енглеска влада издала је службени коминике, у ком се вели ово:

„Пре него што је руска флота отпловила из Вига, руски адмирал је добио упутства, да руска флота за време свога пута на Далеки Исток не сме ни штетити ни ограничавати неутралну трговину. Сходно обвезама Русије четири официра је остављено у Вигу. Обе владе преговарају сада о условима, под којима да се ствар упути међународној комисији, којој се има поверити намерована истрага“.

Ономад су лондонски листови надали велику вику на глас, да је руска флота отпловила из Вига. Најчудноватији гласови су кружили, чак је било и о том говора, да је флота адмирала лорда Вересфорда напала балтичку флоту. Сви ти гласови су с надлежне стране проглашени као неосновани.

Гроф Бенкендорф код краља Едварда.

Руски амбасадор у Лондону, гроф *Бенкендорф* био је ономад у подне у аудијенцији код краља Едварда.

Спреме енглеске флоте.

Рајтеров Биро јавља из Гибралтара: Енглески адмиралски брод „Цезар“ испалио је један метак, да сазове поморске официре. Сви бродови спремили су се за бој.

Одлазак балтичке флоте.

Из Мадрида јављају 19. окт. (1. нов.) ово: Јутрос су руски ратни бродови отпловили из Вига. Шпањолска крстарица „Естремадура“ отишла је за њима. Са дебелог

ЛИСТАК.

Суд једној души.

— Пол Дежарден.*) —

(Наставак.)

Поглед ми се заустави на једној звезди, јаснијој него све остале; чињаше се као да је све већа. Она пружаше две дугачке светле пруге к мени; долажаше ми све ближе погледа ме и говораше ми. Она ми заповеди, да се узвисим над земаљским стварима. Ја ју слушах; она ме зваше и повуче к себи горе. Тада, два сата по поноћи, паднем изнебуха на постељу и заспим не помоливши се ни Богу!

Тек што склопих очи, видех, видех — моју пријатељицу звезду, да се на другој зраки дело спушта. Она застане на отворену прозору. Ма да не отворих очи, видех је сасвим јасно. Беше ми тако близу, да бих је могао ухватити, а изгледаше као мали пламен што се у ветру повија. Са гласом, који чух сасвим јасно, али не својим телесним уветом, заповеди ми: »Никола, Никола, остави твоје тело и пођи самном у вечност.«

Стресох се од ужаса. Тешко мени! Нисам се помолио Богу. Ипак послушах; док ми тело остаде спавајући на тврду сандуку, вијнем се ја кроз отворен прозор напоље, и бејах и сам само мали у ноћном ветру дршћући пламен.

Пођох за својим вођом. Не знам, кроз које просторе прођосмо, али наскоро дођосмо на једно место где се безброј других пламенова тамо амо нихало.

Одатле се видела цела земља. Баш под нама лежаше велико место у ноћ завијено. Месец би га тек кад-кад мало осветлио. Ту је текао Дњепар или каква друга слична река. Овде стајаше гомила ниских кућа око црквене куле. Даље видех оцрт шуме, друмова и долина. Мрак, што притискиваше грдни простор, беше само обмана; у истим видех све, јер цело наше биће, поставши готово невидима тачка, сакупило је у тој једној тачци сву своју способност да види, чује и пати: биљке удишу, једва видљиво, на хиљаду малих плућа, што се на њиховим листовима налазе влажни ваздух. Оне се покретаху, пружаху, са тихом сношљивошћу, чији одјек учини да чак овде у даљној даљини задрхтах топлим саучешћем. И најсићушнији зарезници бораху се без крика. Њихова, као зрно песка, малена тела увијаху се и покушаваху да задобију нешто више, што не могаху.

Од свих живих створова, нарочито од људи, који ходају по земљиним широким леђима, дизаше се шум, а из њега као да одјекиваше: »Хтети! Живети! Живети! Хтети! Али сасвим тачно не могу ипак рећи.

И ја мишљах, мишљах — да је свака моја жеља, свако моје дело бацило дугу сенку на небо, а душа мога оца ју је видела и судила. И сад је самном свршено! Ту црту, која ме осуђује, не могу више исправити.

Потражих очајно један тренутак у животу, да се брзо покајем, да своје грехе до последњег трага сперем, али — тешко мени! —, беше већ касно. Чињаше ми се да још живим, али то беше слаб, троман живот без ослонца. Бејах већ отргнут од земље. Не мишљах више ни на људе ни на ствари; бејах немоћан као луч у ветру. Повијај се дакле по ветру, душо, лишена живота; гледај како ти сва снага нестаје. Слична си разбијеној тестији, из које тече вино на неплодну земљу.

»Никола Голубинов,« прошапута неки глас тик узаме, »ти ниси дошао амо као тужитељ, него као сведок. Душа Михајла Уварова изалази данас пред Господа, ти ћеш говорити, кад на те ред дође, и рећићеш, шта знаш.«

»Слава нека је Господу! Нисам још изгубио светлост дана!« И сад се догоди нешто ночувено:

Осећаше се да је Бог ту, али не скривен као на земљи. Истина да га не видесмо али га осећасмо; наједаред познасмо све ствари по њиховој правој суштини, и не имађасмо више никаквих жеља.

Нико не говораше речи, па ипак се све, што је когод помислило, чуло и разумело.

Познам Михаила Уварова у једном немирном пламену, који изгледаше да ће сваки час да згасне. Други пламенови око њега беху ми такође познати.

Тада зачух:

«Ко си ти?»

«Чудовиште,» одговори Уваров. «Тешко мени, погледајте, овде лежи сав мој живот!»

«Знаш ли ти шта твој живот вреди? Ништа више не вреди, ни добро ни зло. Само о једноме имаш да положиш рачуна: о својој најскривенијој тежњи за бољим! Шта вреди урођена врлина? Само људи суде по спољашњем делању, овде се суди по најсавршенијој правди, која види само унутрашњост, и која купи и мери сваку тајно проливену кап зноја или крви.»

Одмах угледасмо отворено цео живот Уваровљев пред собом. Сваки сведок рече своје, али тек што доврши увиде јасно, да је све погрешно, што је досад држао за истину. Све, што је пре пресуђивао само по спољашности или по чувењу, показа му се у својим најтајнијим дубинама.

Михајло Уваров беше мало дете; нека жена га ношаше на рукама; прте лица су јој сурове, обрве срашћене. Та жена беше његова мати, њена душа скриваше клицу дивље напраситости, страсти и грамзливости. За њом се низаше читав низ других душа очева, дедова и прадедова, те се не знађаше где је почетак тих злих клица. Сваки изданак тог племена родио се са неком злом особином. Ми видесмо дакле сенку тог живота у зачетку.

Та сенка излазаше из једне тачке, коју ми људи називамо »зло«. Но то није тако важно. Важније је правац, који је та сенка узела. Да ли је пошла управо, узела пут од зла ка злу, или је скретала и вијугала се као немирна воља Уваровљева?

(Наставиће се.)

мора чула се тог дана жестока топовска ватра; држи се, да то беху бродски маневри.

Руско-јапански рат.

На манџурском бојишту воде се већином предстражни бојеви, које заподевају руски добровољци са предњим трупама јапанске армије, а који се воде ради тога да се дозна снага непријатељска и да се непријатељ узнемирује.

Према јапанском обећању, Порт-Артур треба данас да падне. Међутим као да ни сами Јапанци не верују у то, да ће данас поднети свом микаду Порт-Артур на дар о његову дану рођења, јер знају, да отпор Порт-Артура још није сломљен.

Бојеви у Манџурији.

Из Мукдена јављају 18. (31.) октобра: Топовска ватра трајала је јуче на целом фронту скоро цео дан, не давши озбиљних резултата. Јапанци су избацили неколико метака из великих опсадних топова, којих очевидно имају два. Ноћу беше ватра јача. На нашем десном крилу и у центруму Јапанци су шрапнелима бомбардовали наш повоз у близини Путиловског Брда. Наша артиљерија је одговарала. Мир лепе ноћи с месечином скоро непрестано је узнемириван топовском грмљавом. На целој линији севаху танад, што се распадаху. Ватра је и јутрос трајала.

Дописник „Бирж. Вјед.“ телеграфише 19. окт. (1. нов.) ово: Јуче су Јапанци цео дан жестоко пуцали из топова, али без икаква успеха. Они су више тачака напали на наше позиције, али су с тешким губитцима одбијени. Наши губитци били су мали. Сретнији беху Јапанци, што се губитака тиче, при свом нападу на једну висину. Ту се борило шест руских компанија против два јапанска пука. Нападу је предходила страшна артиљериска ватра и наше компаније изгубиле су половину момака, али су одржале своју позицију и сузбиле су Јапанце.

Ген. Куропаткин телеграфише истог дана ово: Нисам добио извештаја у ноћашњим бојевима.

Генерал-лајтнант Сахаров јавља: 17. (30.) окт. добровољци и $2^1/_2$ сотније козака на нашем левом крилу предузеше извијање у југозападном правцу на брдском ланцу јужно од села Санцици. Наше одељење набаса на непријатељско одељење, што се састојало из једне компаније пешадије и једног ескадрона. Непријатељ је сузбијен, на што је наше одељење отишло пет километара у југозападном правцу. Истог дана једно руско коњичко одељење извршило је оштро извијање на левој обали Хинхо-а против села Футејандонадзи, које је непријатељ утврдио. Али непријатељ је ватром наше артиљерије истеран из својих позиција, и ми смо заузели село. Пошто се непријатељ повукао на утврђену позицију, оборио је унакрсну ватру против две батерије наше артиљерије. Једна сотнија козака под командом јесаула Косоротова нападе једну непријатељску батерију. Наша сотнија изгубила је до 40 мртвих и рањених. Јесаул Косоротов рањен је неколиким куршумима. Кад се дознало за позицију и јачину непријатељеву, наше коњичко одељење повукло се натраг.

Генерал Сахаров.

Цар Никола наименовао је досадашњег шефа пољског штаба прве манџурске армије генерала *Сахарова* за шефа штаба врховног заповедника војске на Далеком Истоку.

Понуда немачког Црвеног Крста.

Из Петрограда јављају: Немачки Црвени Крст понудио се руској влади, да о свом трошку организују у Иркуцку једну пољску болницу са 100 постеља, као и да за сав посао у болници да своје сопствено особље. Ако у Иркуцку не би за то било потребних просторија, немачки се Црвени Крст нуди, да подигне своје сопствене бараке. Исто је друштво готово, да одржава о свом трошку један санитетски воз од двадесет и пет вагона и да рањеним руским официрима, на случај потребе, издејствује повластице на немачким железницама.

Политички преглед.

— **Србија и Бугарска.** Приликом посете српског краља *Петра* у Софији, кнез Фердинанд наздравио је за ручком свом високом госту овако:

„Посета, коју је Ваше Величанство учинило мени и бугарском народу, остаће навек важан догађај у новијој историји Србије и Бугарске. Ваше Величанство, проникнуто, као и ја, уверењем о заједници животних интереса и историјске судбине наших држава, убеђено је да услови у којима братски, једноплемени и једноверни народи живе и развијају се налажу искрен договор, јединствену залогу за истинско самостално напредовање. Ваше Величанство дало је за кратко време низ доказа да је и народ, чија је судбина Вама поверена, дубоко проникнут уверењем о потреби интимног братског јединства. Срдачан и једнодушан пријем, учињен Вашем Величанству још при ступању на бугарско земљиште, нека Вам послужи као сјајан доказ да се и мој љубљени народ одушевљава најискренијим братским осећајима за свог једноплеменог суседа и да је проникнут уверењем да будућност Србије и Бугарске зависи од њиховог споразума и другарског садејства на путу културног и економског развитка. Уверен да ће данашња посета Вашег Величанства престоници мојој утврдити још и више ово уверење и да ће обезбедити нормално и сретније развиће Србије и Бугарске, и да ће ми омогућити одржавање мира, ја, сав радосан, дижем чашу за драгоцено здравље и срећну владавину Вашег Величанства, за Ваш дом, за благостање, величину и славу Вашег народа.

На ту здравицу одговорио је краљ Петар овим речима:

„Полазећи за Софију да вратим посету вашем краљевском височанству, ја сам испраћен од српског народа са најлепшим жељама за ваш узвишени дом и братску Бугарску. Чим сам ступио на престо мојих предака, ја сам, водећи рачуна о традицији моје породице, све чинио да оно уверење, које је у српском народу ухватило давно корена о заједници интереса и о потреби зближења с Бугарском, стече важности и постане начело за политичко држање Србије. Са радошћу констатујем да смо ми, пошто је слична жеља обузела већ и ваше височанство, убрзо заједничким трудом нашим успели да створимо услове за братски живот поверених нам народа. Од Цариброда до Софије, па и овде у престоници вашег височанства, ја сам био предмет најодушевљенијег пријема. Искреност његова доказ је за мене да је и у братском народу бугарском жеља за споразумним и заједничким радом на заједничкој будућности довољно утврђена. Вест о овом пријему, коју мој народ с нестрпљењем очекује, од срца ће га зарадовати, јер ће га уверити да његови искрени осећаји према једноплеменом народу бугарском налазе одзива. У искреној жељи да овај други наш састанак сада на земљишту братске Бугарске учврсти и убрза зачети рад на интимним везама суседних и једноверних држава наших и на одржању мира, ја пијем за здравље и срећну владавину вашег краљевског височанства, за напредак вашег владалачког дома и за благостање и славу народа бугарског.

— **Француска.** Министар-председник *Комб* изјавио је у одборској седници, који је одбор изабрала комора за претрес питања о деоби цркве од државе, да је спремио законски предлог, који се у неким тачкама разликује од одборског предлога и да се та разлика у главноме односи на пензију свештеника, који би имали за прве четири године после деобе да примају у име накнаде 400 франака. Даље је изјавио Комб, како је деоба цркве од државе потребна, јер Ватикан непрестано повређује конкордат. Па и само држање папино последњих година приморава да се са решењем овог питања похита. И најпосле је министар-председник рекао и то, да не постоје никакве несугласице међу члановима кабинета у питању деобе цркве од државе.

Позив на претплату.

Крајем прошлог месеца истекла је претплата свима оним нашим претплатницима, који се на трећу четврт, односно до краја септембра о. г. на наш лист претплатили.

Молимо, да нам поштовани претплатници благовремено обнове претплату, како не би било прекидања у шиљању листа. Ми не жалимо ни труда, ни трошка, да задовољимо своје читаоце, њихове захтеве и потребе, па је право, да и претплатници тачно врше своју дужност. Ми смо заиста према својим претплатницима до крајњих граница предусретљиви.

Позивајући дакле своје досадашње претплатнике, а и остали српски свет на нову претплату, дајемо од своје стране уверење, да ћемо и од сад стајати на бранику Српства у овом независном листу, који у свима околностима остаје веран правцу и путу, којима корача. Трудићемо се, да и од сада свој лист одржимо на висини српског новинарства.

Претплатна је цена „Бранику“:

На годину	24 кр. или	30 дин.
На по године . . .	12 кр. или	15 дин.
На четврт године . .	6 кр. или	$7^1/_2$ дин.

А може се претплатити месечно. Месечно стаје „Браник“ 2 кр. или $2^1/_2$ дин.

Претплата се шаље поштанском упутницом **на Администрацију „Браника“.**

У Н. Саду, 8. (21.) октобра 1904.

Управа и уредништво „Браника“.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 21. октобра 1904.

— **Српски Учитељски Конвикт у Новом Саду** примио је у *октобру* т. г. ове чланарине и прилоге: *Владимир Војновић* из Бач-Фелдварца, члан потпомагач, у име чланарине 50 К. — *Милан Милеусник* из Хрв. Костајнице, члан потпомагач, у име чланарине 12 К 50 потура. — *Радивој Узелац* из Петроварадина у име чланарине 20 К. — *Коста Ђонин*, учитељ у Вршцу, у име чланарине 20 К. — *Илија Ристић* из Бос. Шамца, члан потпомагач, у име чланарине 10 К. — *Милош Милошев*, парох у Чакову у име чланарине 20 К. — *Крста Малешашки*, учитељ у Турији, послао је прилог што је скупио о свечарству код *Паје Бошњаковића*, учитељ у Турији 6 К 10 потура. — Ни свима овим прилозима захваљује управа.

— **„Карађић“** дружина ђака српске учитељске школе у Пакрацу приређује на Митров-дан 26. октобра (8. новембра) 1904. године као на дан своје крсне славе забаву са игранком и шаљивом поштом у великој дворани „Хотел Пакрац“. Чин освећења и резање свечарског колача обавиће се на свечаној седници, која ће се држати истога дана после свете литургије у школ ској дворани. Дневни ред: 1. Председник отвара седницу. 2. „Крсна слава и срп. народни учитељ“, говори Сава Чуповић приправник IV. год. друж. председник. 3. Освећење водице и резање свечарског колача. 4. „Доситије Обрадовић и његов рад на просветно-књижевном пољу у српском народу“, расправља Стеван Стојанових припр. IV г. 5. Химна: Боже во имја.... пева дружински хор. 6. Председник затвара седницу. Певачким хором управља Ст. Крнић припр. IV. године, а тамбурашким збором П. Вујановић припр. III. године. I. Део: 1. Ст. Мокрањац: П. Руковет, пева дружински певачки хор. 2. М. пл. Фаркаш: Руска химна, Красни сарафан и тамбурашка будница, свира дружински тамбурашки збор. 3. Д. Котура: а) Кажу људи у Турака пева ужи хор б) Милка русе косе... пева ужи хор. 4. * * * декламује М. Рачић припр. I. год. 5. Ф. Вилхар: Бојна песма, пева друж. хор. 6. М. пл. Фаркаш: Извадак из опере „Пустињаково звонце“ квартет, свира друж. тамбурашки збор. 7. Жива слика „Срби око гуслара“, приказују дружински чланови у разним српским ношњама. II. Део: Игранка.

— **Поплава у Македонији.** Због силних киша, које су падале ових дана, Вардар и утоке његове набујале су како се не памти и поплава је нанела велике штете, оборивши многе куће и дигнувши многе воденице. Упропашћено је и доста садевеног сена, а такође и хране, јер је вода однела многе кошеве.

Због поплаве 17. окт. о. г. обустављен је железнички саобраћај на линији Скопље-Солун.

— **Споменица-медаља Југословенске Изложбе.** Приређивачки одбор Југословенске Изложбе решио је у своје време, да сви учесници добију као успомену медаљу са Прве Југословенске Изложбе, и због тога је био у своје време расписао и стечај за њену израду. Оцењивачки суд досудио је прву награду од 1.000 дин. хрватском скулптору Франгешу, другу Словенцу Перуци-у, а трећу Србину Ђоки Јовановићу. Франгешев модел, који ће имати да се коначно доврши и излије, носи с једне стране слику Кара-Ђорђеву и других војвода из устанка, сви под оружјем, а с друге стране четири женска лика обасјана сунцем, у народној ношњи, представљају сва четири југословенска народа као учеснике изложбе.

Новости са стране.

— **Немачке насеобине у Босни.** Око Бањалуке има четир немачке насеобине, које су почетком ове недеље славиле 25-годишњицу своје сеобе у ове српске крајеве. Године 1879. баш на саму римску задужницу, населише се неколико раденичких породица у бањалучкој околини, које су дошле из околине рајнске и из Хановера и ту подигоше неке дашчаре, у којима су неко време становале. У тој бањалучкој околини има сад четир села, која носе назив: Горњи, Доњи, Средњи Виндхорст и Рудолфстал, у којима има 4000 душа овејаних Немаца. Ти немачки насељеници имају сада своје четир цркве и четир основне школе и босанска влада иде овим колонијама јавно и безазорно јако на руку. Где год је какав замашан рад или предузеће, на којем се може добро зарадити, ту ће се видети ти љубимци босанске владе. Њих је тако размазила босанска влада, да по целом бањалучком округу раде што год хоће.

— **200-годишњица „Фосових Новина“** Из Берлина јављају ово: 16. (29.) окт. о. г. прослављена је од немачких новинара у Берлину на свечан начин 200-годишњица излажења немачког дневног листа „Vossische Zeitung.“ За ову славу спремљена је врло опсежна књига о постанку историје и о раду овог листа у току 200 година. Правац је овог листа либералан, који му је још велики немачки књижевник и песник Лесинг одредио.

— **Нове француске дописне карте.** Француска има сада врло практичне дописне карте. На тим картама може се сада писати не само на полеђини, већ и на страни, која је до сада била само за адресу. Сад је та страна за адресу преполовљена; на десној половини је простор за адресу; а на левој половини може се писати текст.

— **Турски фанатизам и одело њихових жена.** Султан Мухамед издао је 1798. г. нарочити закон, по којим се под претњом смртне казне турским женама забрањује, да на улици носе прозирне копрене, плетене ципеле, као и ношење одела, која показују лепоту стаса. Најпосле тим законом забрањено је још и то, да ед при заласку сунца не сме ни једна жена на улици показати. Но цариградске турске жене нису хтеле послушати ту наредбу султанову, већ су се одлучиле да тој наредби одговоре великом демонстрацијом. Из харема у харем ишао је циркулар турским женама, да следећег петка пођу све, као што су до сада ишле, на Воспор и то у старом оделу, као што су до сада носиле, те да се тамо до миле воље науживају чистог ваздуха. Што закључише то и учинише. У петак обукоше се у своје старо одело, покрише лице свиленом прозрачном копреном и пођоше Воспору. Уз пут до Воспора исмевале су јаничаре, а када су их ови за то опоменули, оне су им поругама одговарале. Исмејавале су и чиновнике, који су дошли да им прочитају султанов закон и да их опомену да се до заласка сунца својим кућама врате. Но султан није знао шале. Кад је хоџа са високог мунарета окшам учио и позивао верне на вечерњу молитву, био је уједно и знак јаничарима да почну убијање непослушних жена. Јаничари пограбише престрављене жене и без оклевања побацаше до 300 жена у воду. Следећег дана није било турске жене у Цариграду, која би се противила султановој наредби.

НОВИЈЕ.

Беч, 20. октобра. У ствари трговачког уговора са Немачком, посетио је данас угарски министар трговине *Хијероними* немачког изасланика, државног министра грофа *Позадовског.*

* * *

Руско-енглески сукоб.

Лондон, 20. октобра. Новине јављају, да је изјава министра-председника *Балфура* рђаво схваћена, јер он није мислио да се руски бродови у *Вигу* имају задржати док истрага траје. Према томе није могло изненадити што су неке руске лађе отпловиле.

Танжер, 20. октобра. Овде налазеће се руске лађе снабделе су се са угљем. Ради даље пловидбе очекују заповести из Петрограда.

* * *

Руско-јапански рат.

Токио, 20. октобра. Дана 17. октобра опет су бомбардовали *Порт-Артур.* Избацили су 585 граната против руских утврђења на Анчепану и Ичепану као и против високог брежуљка Пејунгчана. Руско утврђење код Ситајанка мало је оштећено.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника“.

Коморан, 21. октобра. Дра Ј. Крстоношића, који је проневерио новце овдашње срп. црквене општине. ухваћен је у Монтекарлу. Код њега су нашли 30.500 К и 3900 франака.

* * *

Руско-јапански рат.

Токио, 21. октобра. Заробљени Руси веле, да ће се судбина Порт-Артура у скоро решити. Хране има доста, а војска се у граду врло смањила.

Фузан, 21. октобра. У положају обе војске није наступила знатна промена.

Токио, 21. октобра. Руска одељења наступају против јапанског левог крила.

Трговина.

Храна.

Нови Сад, 21. октобра 1904

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	19 К	40	п.
Жито ново друге каквоће	19 „	—	„
Наполица стара	18 „	—	„
Зоб	13 „	60	„
Јечам нови	14 „	40	„
Кукуруз стари окрњен	15 „	—	„
Кукуруз нови окрњен	12 „	13	„
Клипови	8 „	—	„
Пасуљ бели нови	26 „	—	„
Пасуљ жути нови	26 „	—	„
Вика	— „	—	„
Мухар	— „	—	„
Проја	— „	—	„
Вуна	— „	—	„

Све од 100 клгр.

Вашар је био слабо посећен због кишовитог времена, те је слабо марве рогате и свиња било.

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**

Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

КУЋА

у Новом Саду на ћошку гуштерске и ханске улице, **продаје се** из слободне руке.

Распитати се у администрацији „Браника“. 492 2—3

ПРОМЕСЕ

Угарских премиен срећака од 1870. г.

Главни згодитак 300.000 круна

1 згодитак од **К 20.000·—**, 1 згодитак од **К 10.000·—**, 4 згодитка по **К 2000·—** и 18 згодитака по **К 1000·—**

Жребање 15. новембра о. г.

Цена К 12·—

4% Угарских хипотек. срећака

Главни згодитак 70.000 круна

1 згодитак од **К 3000·—** и 3 згодитка по **К 2000·—**

Жребање 15. новембра о. г.

Цена К 4·—

3% Австр. боденкредит срећака

I. ем. од 1880. год.

Главни згодитак 90.000 круна,

1 згодитак од **К 4000·—** и 2 згодитка по **К 2000·—**

Жребање 16. новембра о. г.

Цена К 5·—

Све три промесе за К 20·—

Препоручује

Мењачница Централног Кредитног Завода

490 4—? **деон. друштва у Новом Саду.**

Поштом шаљемо промесе кад нам се пошаље још 35 пот. за поштарину.

ТРГОВАЧКЕ КЊИГЕ,

благајнице, штраце, главне књиге, роковници, књижице за муштерије, могу се добити од најједноставнијих врста, до најфинијих у

новоотвореној трговини артије

СТАНКОВИЋА и МАРКОВИЋА

у Новом Саду

ћурчијска улица 11.

Изврсно копирно и писаће мастило.

Сви специјалитети за трговачке пословнице, као:

Шанон мапе, разни регистратори копир и рекопир папир, и т. д.

Наруџбе поштом извршују се брзо и савесно.

Цене строго солидне.

495 1—10

ТРГОВИНА НАМЕШТАЈА.

П. Н.

Част нам је са овим поштованом грађанству до повољног знања ставити, да смо примили богато сортирану

РАДЊУ КУЋЕВНОГ НАМЕШТАЈА

БОЖИЋА и МЕЦИНГА

у Новом Саду, дунавска улица г. А. Пајевића кућа бр. 36.

која ће се под нашим именом

ЖИВАНОВИЋ и МАРКОВИЋ

даље водити.

Уједно препоручујемо наше богато стовариште **собних и салонских намештаја** сваке врсте и учтиво молимо, да нам се као младим Србима и почетницима поверење поклони а ми ћемо се неуморно трудити, да се својим солидним радом и умереним ценама овога поверења удостојимо.

Са особитим поштовањем свагда услужни

ЖИВАНОВИЋ и МАРКОВИЋ.

489 3—3

ЖИВАНОВИЋ и МАРКОВИЋ.

Власник и издавалац: Деоничарско друштво „Браник“. **Штампарија деоничарског друштва „Браника.“**